

Ämnesområde:

Utbildning

Motion 36:

Finansiering av folkbildning om klimatfrågan

Version: 2

Ämnesområde: Utbildning

Motionär(er): Titti Knutsson

Organisation: Klimatfolket i Östergötland

E-post: info@klimatfolket.se

Sammanfattning: Idag är det möjligt för enskilda, företag och offentliga lokala förvaltningar att söka offentliga medel för utveckling och installation av klimatsmart teknik och till olika åtgärder för klimatanpassning. Däremot är det mycket svårt att finansiera folkbildande och mobiliserande kommunikationsprojekt, trots att dessa är alldeles nödvändiga för att omställningen ska kunna omfattas och genomföras av alla, med gott humör och framtidstro. Vi föreslår därför att Sveriges riksdag avsätter medel reserverade för just sådana projekt.

Föreslagna åtgärder: - Att Sveriges riksdag reserverar medel för bred nationell folkbildning om klimatfrågan, omställning och konkreta åtgärder.

- Att länsstyrelser och regionförbund uppmanas att på motsvarande sätt reservera medel för regional klimatkommunikation.

- Att kommuner på motsvarande sätt uppmanas att stötta lokal klimatkommunikation.

Motiv och bakgrund: Idag pågår omställningen för fullt i många av samhällets sektorer men när det kommer till mobiliserande folkbildning på bredden händer väldigt lite. Kunskapsluckorna om den naturvetenskapliga grunden, om nuläget och om den omställning som inletts är fortfarande skrämmande stora. Det kan leda till låg acceptans för kommande reformer och beslut men också till att det personliga engagemanget är skralt eller helt uteblir.

Det handlar, som vi ser det, inte i första hand om att hota eller få folk att skämmas utan om att höja kunskapsnivån och visa på de möjligheter den lokala demokratin ger oss att bygga de samhällen vi faktiskt vill ha, och att i många former gestalta tydliga bilder av hur en hållbar, fossilfri framtid skulle kunna se ut.

Under en period på 1900-talet genomfördes den här typen av informationskampanjer direkt av samhällets institutioner, eller av sådana i samverkan exempelvis studieförbund. Vi som har några år på nacken minns storslagna och påkostade, fleråriga kampanjer som Håll Sverige rent och Spola Kröken.

Idag har våra gemensamma institutioner helt backat från rollen som folkbildare och överlåter hela informationsansvaret på skolan, traditionella media och olika flöden på Internet, samtidigt som studieförbunden fått allt mindre fria medel att röra sig med och allt starkare krav på sig när det gäller redovisning av varenda krona och studietimme.

Ett återkommande problem för organisationer som vill arbeta med modern och konstruktiv klimatkommunikation i akt och mening att mobilisera befolkningen i det avgörande lokala omställningsarbetet är att tillgängliga fonder och offentliga institutioner inte ser sig kunna bidra till

finansieringen, trots att många uppskattar initiativen och inser att de här åtgärderna behövs.

Eftersom kreativa projekt inom klimatkommunikation inte är (enbart) konst eller kultur - men inte heller handlar om att utveckla eller införa klimatsmart teknik eller att genomföra konkreta åtgärder för minskade utsläpp och klimatanpassning faller ansökningarna ofta mellan stuprören hos bidragsgivande instanser på lokal och regional nivå.

Förhållandena är likartade på nationell nivå. Snabba cash till projekt inom modern, effektiv, normförskjutande och mobiliserande klimatkommunikation på bredden finns inte att söka vare sig på Naturvårdsverket, hos Kulturrådet eller ens inom ramen för KlimatKlivet, där de medel som reserverats för information måste kopplas till mät- och redovisningsbara utsläppsminskningar; något som naturligtvis är omöjligt för den här typen av bredspektral folkbildning.

Därför tycker vi att det skulle vara mycket välkommet om Sveriges riksdag reserverade medel för folkbildning inom klimatområdet, pengar som vi gärna ser fördelade på nationell, regional och lokal nivå. Handläggande och bidragsgivande instanser skulle kunna vara t ex Naturvårdsverket, Länsstyrelser eller regionförbund, kommuner och/eller de stora studieförbunden.

Motion 40: Klimatkalkylatorer

Ämnesområde: Utbildning

Motionär(er): Kerstin Hamberger

E-post: kerstin.hamberger@gmail.com

Sammanfattning: Att alla kan räkna ut sitt eget klimatavtryck på ett enkelt sätt är en bra utgångspunkt.

Det avgörande om vi skall lyckas nå klimatmål är inte vad vi gör på individnivå utan vad vi lyckas få politiker på alla nivåer att genomföra.

Men för att lyckas med det måste vi bli fler som förstår vad som håller på att hända och en bra klimatkalkylator är ett utmärkt instrument för att kunna förstå hur utsläppen ser ut.

Föreslagna åtgärder: Jag yrkar på att medel avsätts för att utveckla en lättbegriplig klimatkalkylator där det tydligt framgår hur den är upplagd, bl.a. hur våra gemensamma belastningar skola, vård, omsorg, trafik m.m. räknas in.

Denna skall sedan användas på alla utbildningsnivåer, från lågstadiet och uppåt.

Motiv och bakgrund: De som finns i dag har brister och en utveckling behövs.

Motion 42:

Återinföra formuleringar kring miljö och hållbar utveckling i skollagen.

Ämnesområde: Utbildning

Motionär(er): Iann Lundegård

E-post: iann.lundegard@mnd.su.se

Sammanfattning: Varje dag befinner sig ca halva Sveriges befolkning i verksamheter i nära anknytning till utbildning. I skollagen finns värdegrunden för svensk skola. 1990 fick svensk skollag tillägget miljö i portalparagrafen. Vid riksdagsvalet 2006 fick Sverige en ny regering. I den nya skollagen är tillägget om miljö som fördes in 1990 borttaget ur den s.k. portalparagrafen. Inte heller nämns hållbar utveckling i den nya skollagen. Skolans styrdokument är bindande och ska följas och de regler som gäller för skolans verksamhet är ytterst beskrivna i Skollagen.

Föreslagna åtgärder: Motionen yrkar om att återinföra begreppet miljö och införa begreppet hållbar utveckling i skolans portalparagraf, Skollagen.

Motiv och bakgrund: Varje dag befinner sig närmare 50 procent av Sveriges befolkning i verksamheter i eller med nära anknytning till utbildning. I stort sett alla i Sverige berörs dagligen av utbildning som studerande, anhörig, eller lärare. Det finns ungefär 6000 grund- och gymnasieskolor i vilka 150 000 personer arbetar som lärare och cirka 9000 som rektorer/skolledare. Det är utbildningsdepartementet som ansvarar för att bereda lagstiftningsarbetet med propositioner för riksdagen t. ex. skollagen. I skollagen finns värdegrunden för svensk skola. Skollagen beslutas av riksdagen och innehåller grundläggande bestämmelser om skola och förskola.

1990 fick svensk skollag tillägget miljö i portalparagrafen. Denna lydelse skrevs in: ” Verksamheten i skolan skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar inom skolan skall främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö” (SFS 1985:1100, 1 kap 2§.

Ansvarig skolminister för detta arbete var blivande statsminister, Göran Persson, som hade ett politiskt intresse för miljöfrågor (Wickenberg & Leo 2013)

Vid riksdagsvalet 2006 fick Sverige en ny regering och ny skolminister, Jan Björklund. som omgående (i november 2006) tillsatte en arbets- grupp, Skollagsberedningen med uppgift att ta fram förslag till en ny skollag.

I den nya skollagen är tillägget om miljö som fördes in 1990 borttaget där det tidigare fanns i den s.k. portalparagrafen i värdegrunden. Inte heller nämns hållbar utveckling i den nya skollagen och miljö anges endast i betydelsen arbetsmiljö, eller skolmiljö.

Skolans styrdokument är bindande och ska följas. I dessa beskrivs huvudmannens ansvar för verksamheten, hur skolans verksamhet ska utformas samt rektors ledningsansvar i olika delar av verksamheten. De specifika regler som gäller för skolans verksamhet är ytterst Skollagen, därefter förordningar, läroplanerna och kursplanerna.

Tidigare 1990 2006 fanns alltså ett uttalat intresse att fokusera skolans uppdrag kring miljö och hållbar utveckling. Efter 2006 etablerades en politisk vilja och trend som istället fokuserar på skolans rena kunskapsuppdrag.

Motionen yrkar om att återinföra begreppet miljö och införa begreppet hållbar utveckling i skolans portalparagraf, Skollagen.

Referens:

Wickenberg, P., & Leo, U. (2013). Ett steg fram och ett tillbaka... Statens styrning av miljö och hållbar

utveckling genom skollag, läroplaner och kursplaner. (Sociology of Law research Report; Vol. 2013:1).
Sociology of Law, Lund University.
<http://portal.research.lu.se/portal/files/3451477/4174520.pdf>

Motion 78:

Förändra examinationskraven i svensk högre utbildning!

Ämnesområde: Utbildning

Motionär(er): Ola Gabrielson

E-post: olagabrielson@yahoo.se

Sammanfattning: För att åstadkomma en säkrare ledning av samhälle och näringsliv under en svår period framöver behöver vi folk i beslutande positioner som har grundläggande kunskaper i de ämnen som påverkar besluten, både humaniora och naturvetenskap. Dessa ämnen bör alltså vara obligatoriska i all högre utbildning.

Examina ska vidare testa dessa ämnen på ett integrerat sätt, så att tillämpningen av dem inom specialiseringen blir tydlig.

Föreslagna åtgärder: Jag föreslår att

- all högre utbildning innehåller grundkunskaper om en bred uppsättning ämnen,
- dessa ämnen testas integrerat för se hur väl studenten tillägnat sig dem.

Motiv och bakgrund: Högre utbildning idag är anpassad till att producera specialister för att passa näringslivets krav på effektivaste sätt. I syfte att utbilda studenterna för att bli kortsiktigt lönsamma stryks mycket av de klassiska bildningsidealen från schemat. Risken då är självfallet att dessa specialister kan begå allvarliga misstag om de hamnar utanför sitt område. En läkare som inte förstår ekonomi kan orsaka stora kostnader, men kanske farligare är en nationalekonom som inte förstår historia och därmed orsakar djupa kriser.

Andra problem med hårt driven specialisering är givetvis att specialister från olika områden inte förstår varandra, vilket kan skapa konflikter och felaktiga beslut. Dessutom är det riskabelt för individen att vara begränsad till ett område som kanske inte finns om tio år.

Jag föreslår därför en i grunden förändrad metod för utbildning och examination, med fokus flyttat från faktainsamling och -upprepning till djupare förståelse och korstillämpning mellan olika discipliner.

SITUATIONEN IDAG

De senaste årens resultat från PISA-jämförelsen har stressat politiker och skolmyndigheter till fokus på 'kärnämnen' och provresultat. Det skapar studenter som är duktiga på att skriva examina, men riskerar att göra dem alltför 'smala' och därmed mindre robusta för att klara ändrade omständigheter. Högre utbildning förstärker detta genom hög grad av specialisering.

I och med att samhället står inför djupa förändringar behöver vi folk i beslutande roller som har tillräcklig bredd i tillägg till sin specialisering. Det gamla bildningsidealet, att vara allmänbildad, måste få en renässans. Varje student bör ha i sin examen, förutom specialiseringen, grundläggande kunskaper om

ekonomi, juridik, psykologi, historia, teknik, biologi, och ett modernt språk utom svenska och engelska.

Detta ska sedan testas integrerat. Det komplicerar naturligtvis examineringen, men antas här göra bedömningen av studentens breddkunskap säkrare.

Motion 122:

Starta utbildningar och forskning för att utveckla ekologiskt jordbruk

Version: 2

Ämnesområde: Utbildning

Motionär(er): Göran Jacobsson, Ulla Björklund

Organisation: Klimataktion

E-post: gorjac5@hotmail.com

Sammanfattning: En speciell jordbruksutbildning bör skapas med målen att öka kunskaperna om hur man:

Producerar livsmedel av hög kvalitet

Hushållar med naturresurser och minimera negativ inverkan på miljön

Skapar största möjliga recirkulation av näringsämnen

Vårdar kulturlandskap med artrikedom och genetisk mångfald

Bevarar jordarnas långsiktiga bördighet

Föreslagna åtgärder: Att det, inom både SLU, naturbruksgymnasier och folkhögskolor med lämplig inriktning startas en separat utbildning med inriktning på ekologiskt jordbruk

Att betydande forskningsresurser satsas på ekologiskt och återskapande jordbruk

Att det satsas forskning på växtförädling, anpassad till lokal utveckling och till grödor som är anpassade till ekologiskt odling.

Motiv och bakgrund: Framtidens jordbruk måste producera mat till en ökande befolkning men samtidigt ta hand om och återskapa markens bördighet samt förstärka samspelet mellan våra odlingar och den omgivande naturen. Växtföljder, samspel mellan växter och djur och bejakande av biologisk mångfald. Detta måste vara en bättre framtidssatsning än det specialiserade jordbruk vi har idag med enbart växtodling och koncentrerad djuruppfödning där handelsgödsel, bekämpningsmedel mot ogräs, insekter och svamp är det normala. Detta leder till jättelika monokulturer med brist på biologisk mångfald

Omfattande forskning finns inom detta område

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 146:

Uppdrag att genomföra en upplysningskampanj om val av transportmedel

Version: 2

Ämnesområde: Utbildning

Motionär(er): Beatrice Sundberg, Henrik Waldenström, Björn Gustafsson, Staffan Filipsson, Jan Strömdahl, Karin Wahlgren, Stellan Hamrin, Elisabeth Edsjö

Organisation: Naturskyddsföreningen i Stockholms län

E-post: elisabeth.edsjo@bostadslaget.se

Sammanfattning: Trafikverket bör få i uppdrag att genomföra en upplysningskampanj över hela landet där vikten av en övergång till färdmedel med minimala utsläpp av växthusgaser och andra skadliga ämnen förklaras. Den bör även riktas till skolungdomar. Exempel på en framgångsrik kampanj är kampanjen mot rökning.

Föreslagna åtgärder: Att Trafikverket får i uppdrag att genomföra en upplysningskampanj om vikten av en övergång till färdmedel med minimala utsläpp.

Motiv och bakgrund: Transportsektorn står för ca en tredjedel av utsläppen av koldioxid inom Sverige. Huvuddelen av utsläppen från inrikes transporter, ca 94 %, kommer från transporter på vägar. Utan en drastisk och snabb minskning av denna trafik kommer vi inte att klara klimatmålen.

Enligt färskaste studier räcker det inte med tekniska lösningar och övergång till fossilfria bränslen.

Transportbehovet behöver minska totalt och vägtransporterna så långt möjligt föras över till spår och sjöfart. Persontransporter med bil behöver ersättas av kollektivtrafik av olika slag, cykel- och gångtrafik.

2016 sammanfattade Trafikverket nödvändiga åtgärder för att minska utsläppen från vägtrafik så här (Rapport 2016:111):

? Det går att minska utsläppen från vägtrafiken till 80 % med en kombination av åtgärder.

? Åtgärderna är kombinationer av effektivare användning av befintligt transportsystem, energieffektivisering och elektrifiering, ökad andel biodrivmedel, ökat kollektivresande, ökad gång och cykel, mer järnväg och sjöfart samt minskad bil- och lastbilstrafik.

? Det krävs att styrmedel införs som åstadkommer dessa åtgärder.

? Olika kombinationer av styrmedel och åtgärder har olika grad av samhällsekonomisk effektivitet

? Fyrstegsprincipens tidiga skeden är särskilt viktiga.

? Nuvarande vägkapacitet är i stort sett tillräcklig.

Utsläppen från transportsektorn minskar emellertid inte enligt Klimatmålen, varken för landet eller för Stockholm. Personbilstrafiken ökar istället för att minska. Läget är akut, med nuvarande takt på utsläppsminskande åtgärder kommer vi inte att klara klimatmålen. De medel som sätts in är uppenbart otillräckliga. Det behövs en förändring hos var och en i synen på transporter, en ökad kunskap och medvetenhet om vikten av att gå över till utsläppsnåla transporter som kollektivresande, gång och cykel, järnväg och sjöfart samt att minska bilanvändandet. Det behövs en förändring av livsstil.

Det finns många andra fördelar med att minska biltrafiken. Resurser för andra investeringar som t ex kollektivtrafik och cykelleder frigörs, stora markarealer kan frigöras, trängseln och luftföroreningarna i städerna minska.

Därför menar vi att Trafikverket bör få i uppdrag att genomföra en upplysningskampanj över hela landet där vikten av en övergång till färdmedel med minimala utsläpp av växthusgaser och andra skadliga ämnen förklaras. Den bör även riktas till skolungdomar. Exempel på en framgångsrik kampanj är kampanjen mot rökning.

Motion 150:

Vi behöver professorer i reparation!

Version: 2

Ämnesområde: Utbildning

Motionär(er): Ola Gabrielson

E-post: olagabrielson@yahoo.se

Sammanfattning: För att komma ifrån vårt enkelriktade uttag av naturresurser och åstadkomma en cirkulär ekonomi måste vi bli bättre på dels att återanvända materialet och framför allt på att använda befintliga produkter så länge det går. De måste alltså kunna repareras.

En viktig aspekt av den cirkulära ekonomin är att nya produkter också ska tillverkas så att de lättare kan underhållas, repareras, och uppgraderas.

Föreslagna åtgärder: Jag vill att

- Regeringen anslår medel till högre utbildning i reparationsteknik,
- universiteten utlyser professorer i reparation.

Motiv och bakgrund: Vi har hittills levt i en enkelriktad paradigm, där det mesta av det vi konsumerar följer ett slags jordbruksprincip: Skörda - bereda - konsumera - slänga. Vi 'skördar' naturresurser som olja, mineraler, växter och djur, därefter bereder vi en produkt, konsumerar den, och till slut kastar den. Hela denna process har förfinats till den grad att vi har universitetsutbildningar till stöd. Speciellt början av kedjan, resursutvinning och produktionsteknik, är mycket väl utforskad; på senare år har också tillkommit forskning och utveckling om hur vi behandlar avfallet.

Hela denna kedja har det gemensamt att den tittar bara åt ett håll, åt nästa steg i processen. Det är som om det vore en stor pil tryckt över hela systemet. Det gör att det kommer att ta tid att 'sluta cirkeln', att övertyga hela kedjan att vi behöver sluta tänka enkelriktat.

Det finns redan exempel på forskning och utbildning om hur råmaterial kan utvinnas ur vårt avfall, så kallad 'urban mining'. Delvis beror detta på att det blir allt dyrare och politiskt svårt att utvinna dessa råmaterial ur naturen, i takt med att tillgängliga resurser töms ut, och den etablerade industrin vill helst fortsätta producera som förut. Men för att göra den cirkulära ekonomin effektiv behöver vi sluta cirkeln tidigare, dvs använda det vi har mycket längre och reparera det då det behövs.

Detta, att sluta cirkeln tidigt, är framför allt fortfarande en politisk ide. Den producerande industrin har naturligtvis inget intresse av att främja den, och därför finns det inget ekonomiskt tryck på forskning inom området. För att det ska bli av måste politiken driva det.

Behövs då en högre utbildning i reparation? Finns det inte redan massor av företag som framgångsrikt jobbar just med reparation? Jo, och mycket praktisk kunskap finns där ute, men på samma sätt som den tillverkande industrin förfinat och effektiviserat sina processer så finns det en stor potential för effektivisering inom den reparerande industrin.

Dessutom, och kanske viktigare, finns det ett stort behov av återkoppling från reparation till tillverkning.

Framtidens produkter måste tillverkas så att de kan effektivt repareras. Kostnaden för reparation, i material och arbetstid, måste vara rimlig.

En till reparation nära relaterad verksamhet är uppgradering. I takt med att ny teknik utvecklas är det viktigt att kunna uppgradera befintliga produkter, till den grad en uppgradering kan återanvända större delen av den gamla. Detta är ett viktigt område för forskning: Hur konstruera en produkt för enkel uppgradering?

De tekniska högskolorna är självklara lärosäten för sådan forskning och utbildning. Jag ser möjligheter för nya professurer i reparation på flera områden, till exempel:

Massprodukter, vilka idag i huvudsak inte görs reparerbara:

- Kläder och textilier
- Möbler
- Digital hemelektronik
- Analog hemelektronik
- Hushållsmaskiner
- Motorfordon (delvis reparerbar; borde kunna uppgraderas bättre)

Och möjligen

- Cykel (redan tämligen standardiserad; kanske alltför enkel produkt?)

Industrimaskiner, redan idag reparerbara, men kan standardiseras för effektivare reservdelshållning. Uppgradering är nytt viktigt område.

- Energiutvinning; vindkraft, solenergi
- Transportmaskiner; lastbil, tåg, flyg, båt
- Tillverkningsmaskiner
- Bygg- och anläggningsmaskiner
- Jord- och skogsbruksmaskiner

Motion 166: Folkbildningen, klimatet och Agenda 2030

Version: 3

Ämnesområde: Utbildning

Motionär(er): Mats Ehn, Susanne Hedman, Färnebo folkhögskola

Organisation: Färnebo folkhögskola

E-post: mats.ehn@folkbildning.net

Sammanfattning: Folkhögskolorna och studieförbunden i Sverige har en unik potential när det gäller att förverkliga lärande om hållbar utveckling, klimat och Agenda 2030. Därför bör lärande om hållbar utveckling skrivas in i förordningen om statens stöd till folkbildningen och folkbildningens organisationer få ett initialt stöd för utvecklingsarbete kring Agenda 2030.

Föreslagna åtgärder: att det skrivs in i förordningen om statens syften med stöd till folkbildningen (2015:218) att folkbildningen ska bidra till en globalt hållbar utveckling.

att regeringen ger folkbildningsorganisationerna i uppdrag att utveckla långsiktiga strategier för arbetet med Agenda 2030 och anslår fem miljoner årligen till detta i tre år genom Folkbildningsrådet.

Motiv och bakgrund: "Vi är den första generationen som kan utrota fattigdomen, och den sista som kan bekämpa klimatförändringarna?, FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon om Agenda 2030.

En globalt hållbar utveckling kan inte förverkligas utan kunskapsutveckling, attitydförändringar och handlingsberedskap hos stora delar av befolkningen. Folkhögskolorna och studieförbunden i Sverige utgör en redan existerande infrastruktur för livslångt och livsvitt lärande med unika förutsättningar att verka för lärande för hållbar utveckling genom sin kursplanefrihet, sin nära koppling till civilsamhälle och sociala rörelser, sina internationella kontaktnät, sina engagerade lärare och ledare och sin mångfald av deltagare.

I den senaste folkhögskoleförordningen (2015:218) anges fyra syften för statens stöd till folkbildningen:

1. stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin,
2. bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen,
3. bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället, och
4. bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

I den tidigare förordningen fanns också prioriterade områden angivna där bland annat global rättvisa och hållbar utveckling fanns med. I den nya förordningen har de prioriterade områdena tagits bort. Inget hindrar folkhögskolor och studieförbund att lägga stor vikt vid lärande för hållbar utveckling och arbetet med Agenda 2030 men om detta skrevs in i statens syfte med stödet till folkbildningen skulle det få högre prioritet. Det kan ske genom att syfte ett får lydelsen "stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin och en globalt hållbar utveckling".

Folkhögskolor och studieförbund har goda förutsättningar att fungera som lokala resurscentra för Agenda 2030, genom kunskapsutveckling och kunskapspridning, genom att vara arenor för medborgardialoger om lokala initiativ och experimentverkstäder för hållbara lösningar och genom internationellt samarbete. För att denna potential ska förverkligas krävs ett initialt stöd till utvecklingsarbete.

Motion 167:

Intensivkurs med fokus på ledarskap och etiska aspekter av klimatfrågan

Version: 2

Ämnesområde: Utbildning

Motionär(er): Bo Franzén, Aina Hagberg

Organisation: Nätverket Folk och Frö i Kalmar

E-post: bshf57@gmail.com

Sammanfattning: Klimatriksdagen uppmanar regeringen att örönmärka medel för att skapa en intensivkurs för politiker och beslutsfattare inom privat och offentlig verksamhet. Syftet är att ge stöd för utveckling av ett strategiskt ledarskap med klokare beslut för omställningsprocessen.

Intensivkursen innehåller följande delar: Det stora perspektivet på jorden geologiskt och ekologiskt. Människans grundläggande mentala funktioner och hur dessa inverkar på förmågan att utveckla ett

strategiskt ledarskap och fatta kloka beslut. Det etiska perspektivet som berör vårt ansvar gentemot kommande generationer.

Föreslagna åtgärder: Vi vill att klimatriksdagen ska framföra till regeringen att MSB ska få uppdraget att utveckla en intensivkurs för politiker och andra beslutsfattare inom privat och offentlig verksamhet: ” Klimatfrågan ur ett ekologiskt, psykologiskt och etiskt perspektiv för ett kompetent ledarskap” . Syftet med kursen är att lägga grunden för ett strategiskt ledarskap för den kommande omställningsprocessen.

Motiv och bakgrund: ” Det största problemet vi har är inte klimatfrågan eller något annat miljöproblem eller fattigdomen i världen. Det största problemet är att vi saknar en insikt hos ledarskapet i hur dessa problem hänger samman och även en strategisk kompetens att skapa en vision av ett hållbart samhälle och steg för steg leda ett genomtänkt arbete för att skapa detta hållbara samhälle” (fri sammanfattning av Karl-Henrik Robèrt's uttalande i Annandagsmorgon i P1 den 2 april 2018).

Vi lever i en kultur, som är helt inpräntad i oss. Då vi ställs inför nya utmaningar och problem vill vi lösa dem med våra invanda mönster för problemlösning. Fungerar inte det och vi drabbas av stress kopplas våra uråldriga automatiska beteenden på för att lösa situationen. Detta gäller även för våra politiker och andra ledare.

Även om vår kunskap idag är stor så måste vi vara ödmjuka inför naturens komplexitet och våra mentala begränsningar. Vi står inför en unik situation i mänsklighetens historia. Hotet om den globala uppvärmningen frammanar vårt inbyggda mentala försvarssystem och istället för handling uppstår förnekande och prokrastinering. Dessa försvarssystem hålls uppe av att de direkta konsekvenserna kan vara svåra att se och de drabbar någon annan - de som lever långt borta nu och de som lever någon gång i framtiden.

Tack vare omfattande modern psykologisk och neuropsykologisk forskning vet idag ganska mycket om basala mentala funktioner och vanliga tankefallor. I hur stor utsträckning är en politikers eller en företagsledares invanda ideologiska och/eller strategiska sätt att tänka ett hinder för ett effektivt strategiskt ledarskap för den omfattande omställning som nu krävs?

Genom att utveckla intensivkursen ” Klimatfrågan ur ett ekologiskt, psykologiskt och etiskt perspektiv för ett kompetent ledarskap” , primärt för ovan nämnda grupper, skapas bättre möjligheter för att ta nödvändiga och kloka beslut utifrån ett etiskt och strategiskt grundperspektiv i frågor om klimat och hållbar utveckling. Kursen ska utformas så att deltagarna genom praktiska övningar blir medvetna om vanliga tankefallor, eventuella egna ” låsningar” i invanda lösnings- och tankemönster samt eventuella brister i strategisk kompetens inom området.

Kursen bör utformas av en arbetsgrupp i samråd Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Etikrådet (Sveriges Psykologförbunds organ för yrkesetiska frågor med både rådgivande och utredande funktion). Gruppen bedömer behovet av ytterligare expertis inom etik, psykologi och ledarskap. Den naturvetenskapliga översikten kan planeras i samråd med något universitet (t.ex. BTH), SMHI och Naturvårdsverket. Kursen kan även fungera som en introduktion till en fördjupningskurs.

Intensivkursen som vi föreslår bör innehålla följande delar:

1. Det stora perspektivet på geologi, evolution och ekologi, med tyngdpunkt på planetära gränser och dagens stora problemområden.
2. Människans grundläggande mentala funktioner och hur dessa inverkar på förmågan att fatta bra beslut och utveckla ett strategiskt ledarskap för hållbar omställning. Vilka mentala barriärer och faktorer påverkar mig när jag tar beslut och rationaliserar mitt handlande? Hur fungerar jag som strategisk ledare för en systemomställning?
3. Det etiska perspektivet. Hur lever jag upp till mitt ansvar gentemot kommande generationer och hur kan jag ta bättre beslut för att bidra till utvecklingen av ett långsiktigt hållbart samhälle?

Referenser:

<http://sverigesradio.se/sida/tabla.aspx?programid=132>

<https://www.bth.se/forskning/forskningsomraden/strategisk-hallbar-utveckling/>

<http://www.stockholmresilience.org/research/planetary-boundaries/planetary-boundaries/about-the-research/the-nine-planetary-boundaries.html>

Daniel Kahneman. Thinking, Fast and Slow. (2011).

Per Espen Stoknes. What We Think About When We Try Not To Think About Global Warming (2015)

Billy Larsson. Psykologtidningen 2013, nr 9. Essä: Hur kan psykologisk kunskap bidra i klimatfrågan?

Motion 191:

Utbildning av sjukvårdspersonal om klimatförändringens hälsoeffekter

Version: 2

Ämnesområde: Utbildning

Motionär(er): Margareta Falk Hogstedt, Anne von Heideman

Organisation: Läkare för Miljön

E-post: mfalkhogstedt@yahoo.com

Sammanfattning:

Den globala uppvärmningen och klimatförändringen kommer att få allvarliga konsekvenser för hälsan i världen, speciellt i låg- och medelinkomstländer, men också i Sverige .

Hälso- och sjukvårdspersonal måste få kunskap om klimatförändringens konsekvenser för hälsan och om möjligheter att förebygga hälsoeffekter genom en förändrad livsstil som också kan leda till minskade utsläpp av växthusgaser. Personalen kan också bidra till att minska sjukvårdens utsläpp, att planera för en framtida hållbar sjukvård samt bedriva forskning och utveckling. (1)

Föreslagna åtgärder: Sveriges folkvalda, på nationell, regional och lokal nivå ,ska verka för att kunskaper om klimatförändringens hälsoeffekter och effekter av en förändrad livsstil ska ingå i utbildningen för all hälso -och sjukvårdspersonal

Motiv och bakgrund:

British Medical Journal har påtalat att klimatförändringen är 2000-talets största hälsofråga.

Lancetrappporten 2015 beskriver konsekvenserna av klimatförändringarna som så allvarliga att de hotar att underminera den senaste 50 årens framsteg inom global hälsa (2,3). Globalt orsakar klimatförändringen redan i dag på många håll i världen vattenbrist, torka, försämrade matproduktion och svält, vilket i sin tur kan leda till konflikter och ökade flyktingströmmar (4). Klimatförändringens effekter drabbar barnens hälsa extra hårt (5).

Klimatförändringarna kommer direkt och indirekt att påverka människornas hälsa även i Sverige .

Flyg -och biltransporter innebär utsläpp av växthusgaser som bidrar till sjukdomar i lungor och i hjärt-kärlsystemet. Nötboskapsuppfödning ger stora utsläpp av växthusgaser och intag av rött kött ökar flera former av cancer. Pollenallergier kommer sannolikt att öka på grund av förlängda växtsäsonger.

Hälsan kan också påverkas genom extrema väderhändelser som värmeböljor, översvämningar eller våldsamma stormar med personskador. Vi vet att dödstaten ökar vid värmeböljor, särskilt hos hjärt- och lungsjuka och äldre personer (6). Översvämningar kan också påverka sjukvårdens infrastruktur, tillgången till rent dricksvatten och avloppsrening, och de kan även påverka smittspridning. I Sverige ser vi hur tendenser till varmare somrar och mildare vintrar ökat antalet fall av fästingburna infektionssjukdomar och infektioner som sammanhänger med ökad vattentemperatur. Infektionssjukdomar som idag inte finns i Sverige kan vid varmare klimat spridas också till vårt land (7).

Utbildning av hälso- och sjukvårdspersonalen om klimatförändringens hälsoeffekter är viktig av följande skäl:

- Personalen bör ha kunskap om och kunna ge information om att förändrade kostvanor och ett fysiskt aktivt liv kan såväl förbättra den individuella hälsan som bidra till minskade utsläpp av klimatgaser.
 - Personalen måste ha kunskap om hälsoeffekter av klimatförändringen för att kunna ge patienterna adekvat behandling (exempelvis vid värmeböljor) och minska risken för skador. De bör kunna identifiera hälsoproblem hos klimatflyktingar
 - Personalen kan med rätt kunskap bidra till att minska växthusgasutsläppen från sjukvårdens egen verksamhet
 - Personalen kan med rätt kunskap bidra till att planera för en framtida hållbar infrastruktur för sjukvården, så att sjukvården fortsätter att fungera trots översvämningar, stormar och stigande vattennivåer
 - Utbildning och kunskap är nödvändigt för att underlätta fortsatt forskning om klimatförändringens hälsoeffekter och för att bistå beslutsfattare i planeringen av framtidens uthålliga samhällen.
- Utvecklade och testade utbildningsprogram bör kunna användas i internationellt arbete och för andra länders hälso- och sjukvårdspersonal.

Källor:

(1) <https://noharm-global.org/issues/global/2020-health-care-climate-challenge>

(2) <http://www.lakartidningen.se/Aktuellt/Nyheter/2015/06/Lancet-uppmanar-till-akuta-klimatgarder/>

(3) <http://www.thelancet.com/climate-and-health>

(4) <http://www.worldbank.org/en/topic/climatechangeandhealth>

(5) Naturvårdsverket: Luft & Miljö 2017. Barns hälsa. Kap. 11, s.42-46. Alfvén et al: Klimatförändringen drabbar barns hälsa extra hårt. <http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-1303-5.pdf?pid=21462>

(6) <http://www.lakartidningen.se/Klinik-och-vetenskap/Klinisk-oversikt/2016/07/Extremvarme-ett-okande-problem-for-globala-folkhalsan/>

(7) <https://ki.se/forskning/klimatforandringar-paverkar-var-halsa>

Motion 192:

Ekonomiutbildning

Ämnesområde: Utbildning

Motionär(er): Ola Gabrielson

E-post: olagabrielson@yahoo.se

Sammanfattning: En mycket stor anledning till klimatkrisen är att dagens ekonomer bortser från sidoeffekter då de tar ekonomiska beslut.

Detta beror på att ekonomutbildningen under lång tid baserats på en ytterst förenklad bild av världen, den s.k. Chicagokolan. Försök att bredda bilden har mötts av ointresse, förakt, eller t.o.m. fientlighet.

Detta måste förändras om vi ska ha kvar en planet som det går att leva på. Nya ekonomer måste förstå den verkliga världen och dessutom att det finns olika ekonomiska teorier för att beskriva den.

Speciellt måste nya ekonomer förstå miljö- och climatekonomi.

Föreslagna åtgärder: Jag föreslår

- att ekonomiutbildning ska innehålla en kritisk genomgång av alla olika skolor inom ekonomin;
- att ekonomiexamen ska kräva kunskap om ekonomisk historia, psykologi, sociologi, och etik;
- att miljö- och climatekonomi ingår som obligatoriskt ämne,
- att stat och kommun ställer krav på bredare kunskap hos sina ekonomer, speciellt climatekonomi.

Motiv och bakgrund: Kate Raworth beskriver i boken Doughnut Economy hur hon blev utkastad från professorskontor då hon bad om att studera alternativa synvinklar på ekonomin. Den bilden beskriver hur dominerande Chicagokolan var och fortfarande är inom ekonomiutbildning.

Denna förenklade bild av världen skapade ett temporärt uppsving eftersom den rättfärdigade ett kortsiktigt uttag (dvs rovdrift) av naturresurser, med hänvisning till att problemen kan lösas senare, då vi blivit tillräckligt rika. Vi har nu varit i perioden 'senare' ett antal decennier, men problemen bara ökar. Chicagokolan har tydligt visat sig inkapabel att skapa en långsiktigt hållbar ekonomi. Trots det försvaras den med alla medel, eftersom många av dagens beslutsfattare har mycket att förlora på en förändring.

För att detta tillstånd ska brytas krävs till att börja med att framtida ekonomer förstår hela bilden och inte bara den glättade Chicagovyn av den ekonomiska världen. Dessutom måste incitamenten för att inte blunda för verkligheten vara tillräckliga.

Utbildningen måste bredda den nye ekonomens världsbild genom kurser i historia, psykologi, sociologi, och etik. Den ska göras varse att ekonomi inte är en absolut vetenskap genom att undervisas i hur de olika ekonomiska skolorna beskriver världen och att de därför ibland kommer till diametralt olika slutsatser.

Men det räcker inte. Vi måste se till att det finns välbetalda jobb att gå till efter examen även för alternativa ekonomer. Näringslivet, framför allt finansindustrin, vill naturligtvis fortfarande ha lydiga ekonomer och betalar därför mycket för dessa, men tyvärr verkar även stat och kommuner föredra dem. Alternativa ekonomer får försöka skriva böcker eller försörja sig på annat sätt. Detta måste ändras.

Motion 218:

Education of equality to include Climate Destruction as a Common Good

Ämnesområde: Utbildning

Motionär(er): Janine OKeefe

E-post: janineoke@gmail.com

Sammanfattning: Our basic schooling, with Jämställdhet, Jämlikhet and Democracy are 3 key levels. We need to expand it to a 4th, Common Good. The first and most immediate form of Common Good is the Climate Destruction.

Jämställdhet is the first step in equality for a young person. It is applicable to two people.

Jämlikhet is the second step in equality for a young person and would be applied in year 1 to 3. Democracy is the third step in equality and is about examining an entire school or state and how to divide power in a reasonable way.

Föreslagna åtgärder: -change the education model from a 3 level system to a 4 level system, i.e. add Climate Destruction as specific form of Common Good.

Motiv och bakgrund: The level of the common good, which is in our first application is Climate Destruction. It requires some level of scientific knowledge and the 'rules' or feedback systems of nature. Therefore it would be taught from year 6 to 9. In this case, we are still talking about equality between an individual and a group and a group in another country (Globalrättvisa) or a group in the future, their own descendents.

Our current Climate Destruction shows we are lacking this step in our education system. And when read or analysed from a Miljöetik perspective with basic values as the core it is applicable to all subsets on the political spectrum.

Why is this needed? Why teach Climate destruction from the perspective of equality? Because firstly we are failing and we need new tools and more importantly using basic human values in this way, enables the person to be reached without understanding political preferences. Therefore a student taught this way should be able to use logic in a better way.

<https://www.studentlitteratur.se/#9789144107738/Milj%C3%B6etik>

Motion 244:

Equipping higher education to meet Sweden's ambitious climate policy goals

Version: 3

Ämnesområde: Utbildning

Motionär(er): Lakin Anderson, Isak Stoddard

E-post: lakinanderson@gmail.com

Sammanfattning: Make it a legal requirement that every student completing a degree in Sweden is offered a comprehensive view of current climate change science and a required task to investigate how their discipline or chosen field of work is implicated in climate change.

Prioritise in higher education legislation immediately and significantly influencing the content of higher education as a key part of climate change policy. Providing resources to educational development to allow new programs and classes to be developed around this topic, and existing programs to be redesigned and added to.

Föreslagna åtgärder: All students completing a university degree in Sweden should learn about the latest climate science and how it relates to their lives and work in future

Direct support to educational development for a rapid change to education in all higher education institutions should be a priority of the Swedish climate policy

Motiv och bakgrund: The new climate policy framework Sweden has taken up <http://www.government.se/articles/2017/06/the-climate-policy-framework/> lays out a challenging pathway for action on Climate Change, that itself will need to be improved upon significantly to meet the goals of the Paris Agreement. This challenging situation means significant increase in the presence of climate change as an issue in higher education will be needed. This will help bring forth leadership across all

sectors on this issue, with citizens educated and empowered enough to support and ask for sometimes dramatic change in their professional roles and personal lives.

Younger people undertaking higher education (and other levels of education not addressed in this motion) over the next decade and beyond will be asked to consider future policy introduced by Sweden at all levels of government, which if Paris commitments are to be met will be in many cases quite challenging and controversial. If universities fail to be spaces in which action on climate change is taken up in a far more comprehensive way than present it is hard to imagine how the Government expects the public to make informed decisions on policy that in many cases will be seen by many as limiting their own lives in terms of, for example, energy demand, travel and consumption.

Researchers and academics in higher education, who are also often teachers, spend much of their time prioritising research projects, some of which are large scale and bring to bear large resources on various topics related to climate change. However, universities have no equivalent ability to place resources and attention on urgently needed integration into education of climate science and the cross-sectoral social transformations needed to meet the Paris agreement in Sweden and globally.

Universities can play a crucial role in bringing about the unprecedented speed of social and technical change action needed to address climate change. Just as with other public institutions charged with responsibility in society, the short and long term sustainability of social-ecological systems depends on their ability to understand and respond to climate change. Universities are organisations with unique characteristics and roles in society, being charged with knowledge production, education, interfacing with policy as a trusted knowledge broker, and an increasing list of other responsibilities and pressures. While as centres of higher learning, universities hold tremendous capacity for influencing citizens' personal and professional lives. Their central mission has always been education, but at present the institutional response to the reality of climate change has been muted relative to the scale of the challenge.
